

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO : 2016/580
KARAR TARİHİ : 03/08/2016

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ

:

ŞİKAYETÇİ VEKİLİ

: .. (Temsilci)

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

ŞİKAYETİN KONUSU

: Tüketici Hakem Heyeti Yönetmeliği'nin " Tüketici Örgütleri Temsilcisinin Tespiti " başlıklı 10 uncu maddesinin 2, 3 ve 4 üncü fıkralarının yönetmelikten çıkarılması ve uygulamanın düzeltilmesi talebinden ibarettir.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 4.2.2016

I. USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1) Şikâyet başvurusu, Kurumumuza 04/02/2016 tarih ve 1355 sayı ile kayıt altına alınan, tüzel kişiler için şikâyet başvuru formu vasıtasıyla yapılmıştır. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş, 28/07/2016 tarihli Ret Kararı önerisiyle Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2) Yapılan ön incelemede, şikâyetçinin aynı şikâyet konusu ile ilgili daha önce iki kez Kurumumuza başvuruda bulunduğu; 10/02/2015 tarihli ilk şikâyet başvurusu üzerine Kamu Denetçiliğimizce **10/03/2015 tarihli Gönderme Kararı** verildiği, bu kararın akabinde Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü tarafından şikâyet başvurusuna hitaben yazılan .../2015 tarih ve sayılı cevabi yazı ile, Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliğinin şikâyet konusu hükümlerinin değiştirilmesinin mümkün olmadığı bildirildiği; şikâyetçinin 15/06/2015 tarihli şikâyet başvurusuyla Kurumumuza tekrar başvuruda bulunduğu ve Kurumumuz tarafından ilgili şikâyet başvurusunda; yürürlükteki Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasından duyulan memnuniyetsizliğin dile getirildiği, diğer bir ifadeyle idarenin takdir yetkisine giren bir talepte bulunduğu görüldüğünden ve şikâyetçiye ilişkin idarenin somut bir işlemi/eylemi/tutumu ve davranışından kaynaklanan menfaat ihlali oluşmadığı değerlendirildiğinden, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği'nin 20 inci maddesinin 1 inci fıkrası gereğince **01/09/2016 tarihli İncelenemezlik Kararı verilmiş ise de**, 04/02/2016 tarihinden aynı şikâyet konusu hakkında yeniden yapılan başvuru ile ilgili olarak, şikâyet

başvurucusu Derneğin bir tüzel kişi olarak üyelerinin çıkarlarını koruma görevi söz konusu olduğundan, **menfaat ihlali koşulunun gerçekleştiği** değerlendirilmiştir.

3) Netice itibariyle, şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarının tüketildiği, şikâyetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksiklik bulunmadığı, bu nedenle şikâyetin inceleme ve araştırmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

4) Derneği adına yetkili sıfatıyla şikâyet başvurusunda bulunan .; .../2014 tarih ve sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin "Tüketici örgütleri temsilcisinin tespiti" başlıklı 10 uncu maddesinin; ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının, temsilde adalet, demokratik katılım ve uluslararası normlara aykırı olduğu iddiasıyla, bu fıkralara dayanarak yapılmış olan İl Tüketici Hakem Heyeti üye seçiminde, genel başkanı olduğu Derneğinin hak kaybına uğradığını,'de en az üyeye sahip olan Derneği Şubesi temsilcisinin derneğin İl Tüketici Hakem Heyeti temsilcisi olarak görev aldığını, ilgili Yönetmeliğin 10 uncu maddesi gereği İl Tüketici Hakem Heyeti Tüketici Örgütü temsilcisi seçimi yapılırken genel merkezleri'de bulunmayan Tüketici Derneklerinin seçime katıldığı, yine ilgili yönetmeliğin 10-1/c maddesindeki kısıtlama nedeni ikinci fıkrasına göre Merkezlerinin aynı ilıyla aynı statüdeki Derneği Şubesi'nin söz konusu heyete davet edilmediği, seçimlere katılmadığı ve haliyle seçme ve seçilme hakkını kullanmadığı, ayrıca aynı Yönetmeliğin söz konusu madde ve fıkralarının yine Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanmış olan Hal Hakem Heyeti ve Toptancı Hal Konseyi Hakkında Yönetmeliği'nin "Hakem heyeti başkanı ve üyeler" başlıklı 6 ncı maddesinin g fıkrası ile çeliştiğini bunun da Anayasamızdaki eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçeleri sonucu, Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının Yönetmelikten çıkarılmasını ve uygulamanın düzeltilmesini talep etmektedir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

5) Şikâyet başvurusunun çözüme kavuşturulması amacıyla Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'ndan .../2016 tarih ve sayılı yazı ile gerekli bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü'nden gelen .../2016 tarih ve sayılı yazı ve ekleri, .../2016 tarih ve sayı ile Kurum kayıtlarımıza intikal etmiştir. Söz konusu cevabi yazıda özetle;

5.1) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tüketici Hakem Heyetlerinin koordinasyonu ile görevlendirilmiş olmakla birlikte, il ve ilçe tüketici hakem heyetleri üzerinde denetim yetkisinin bulunmadığı,

5.2) Diğer taraftan tüketici hakem heyetlerinin koordinasyonunun sağlanması amacıyla ihtiyaç duyulan bütün konularda bağlayıcı olmamak üzere yol gösterici nitelikte dağıtım yazılar yazıldığı; özellikle ilgili mevzuat hakkında bilgi verilerek uygulamada birlik sağlanması sorunların tespit edilmesi ve çözüm üretilmesi amacıyla yurt genelinde eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapıldığı,

5.3) Bu kapsamda tüketici hakem heyeti başkan ve üyelerinin görevlendirilmesine veya seçimine ilişkin olarak yeni şartlar ve usuller öngören ve 27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 'Başkan ve üyeler' başlıklı

8 inci; 'Üyelerde aranacak şartlar' başlıklı 9 uncu ve 'Tüketici örgütleri temsilcisinin tespiti' başlıklı 10 uncu maddelerinde belirtilen yeni şart ve usullere uyulması gerektiği hususunda 81 il müdürlüğüne yazı gönderildiği ve söz konusu yazının illerinde faaliyet gösteren ilçe tüketici hakem heyetlerine de gönderilmesi hususunda talimat verildiği,

5.4) İl ve ilçe tüketici hakem heyetlerinde görev alan tüketici örgütleri temsilcilerinin, Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin yukarıda belirtilen hükümleri çerçevesinde tüketici örgütleri tarafından seçildiği ve söz konusu seçimlere Bakanlık tarafından herhangi bir müdahalede bulunulmadığı,

5.5) Ayrıca Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 27/11/2014 tarihinde yürürlüğe girdiği ve ilgili yönetmeliğin 'Tüketici örgütleri temsilcisinin tespiti' başlıklı 10 uncu maddesinde değişiklik yapılmasına ilişkin olarak Derneği'nin dışında Bakanlığa yapılmış başka bir başvuru bulunmadığı için haliyle söz konusu yönetmeliğin uygulanmasında, başta tüketici hakem heyetlerinde karşılaşılan sorunlar olmak üzere Bakanlığa ulaşan başka sorunlar olduğunda yeni bir yönetmelik çalışması yapılmasının gündeme gelebileceği, ifade edilmiştir.

6) Diğer yandan ;/2015 tarihli ilk şikâyet başvurusu üzerine verilen/2015 tarihli Gönderme Kararına cevaben Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü tarafından şikâyet başvurusuna hitaben yazılan/2015 tarih ve sayılı yazıda ise; Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliğinin 27/11/2014 tarih ve 29188 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdiği, İdare Mahkemeleri tarafından yürütmenin durdurulması ve/veya iptal kararı verilene kadar söz konusu Yönetmeliğin geçerli olduğu, bütün gerçek ve tüzel kişileri bağladığı, 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 24 üncü maddesi gereği bu tür düzenleyici işlemlere, ilk derece mahkemesi olarak Danıştay tarafından bakılacağı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7 nci maddesi gereği ilgili davalar için belirlenen sürelerin mevcut olduğu, dolayısıyla bahsi geçen Yönetmeliğin herhangi bir hükmünün hukuka aykırılığı iddia ediliyorsa söz konusu hükmün iptali için 26/01/2015 tarihine kadar iptal davası açılmış olması gerektiği, il ve ilçe tüketici hakem heyetlerinde görev alan tüketici örgütü temsilcilerinin Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliğinde belirlenen esaslar çerçevesinde tüketici örgütleri tarafında seçildiği, ve söz konusu seçimlere ilgili Bakanlık tarafından herhangi bir müdahalede bulunulmadığı hususlarının belirtildiği görülmüştür.

C. Olaylar

7) Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği 27/11/2014 tarih ve 29188 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

8) Şikâyet başvurusu 2 ve 4 üncü maddelerinde ifade olunan gerekçeler ile Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının Yönetmelikten çıkarılmasını ve uygulamanın düzeltilmesi için 04/02/2015 tarihinde Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

9) 2 nci paragrafta ifade olunduğu üzere, Kurumumuz tarafından, mevcut başvuru hakkında Gönderme Kararı ve devamında ise İncelenemezlik Kararı verilmiştir.

10) Şikâyet başvurusu, 04/02/2016 tarihinde, Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin, "Tüketici Örgütleri Temsilcisinin Tespiti" başlıklı 10 uncu maddesinin 2 inci, 3 üncü ve 4 üncü fıkralarının yönetmelikten çıkarılması ve uygulamanın düzeltilmesi talebiyle tekrar Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

D. Kamu Denetçisi Zekeriya Aslan'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

11) Şikayete ilişkin inceleme ve araştırma kapsamında; şikâyete konu işleme ilişkin bilgi ve belgeler Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'ndan talep edilmiş, ilgili idarece konuya ilişkin bilgi ve belgeler Kurumumuza gönderilmiş olup, idarenin şikayet konusuna ilişkin açıklamalarına "İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları" başlığı altında yer alan 5 ve alt numaralı paragraflarda yer verilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

12) 2709 sayılı 1982 Anayasası'nın "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74'üncü maddesinde; "Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler..." hükmü; 124 üncü maddesinde; "Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Hangi yönetmeliklerin Resmî Gazetede yayımlanacağı kanunla belirtilir". hükmü yer almaktadır.

13) 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun "Kurumun Görevi" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası; "(1) Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir." şeklindedir.

14) 2575 Sayılı Danıştay Kanununun 24 üncü maddesinde; Bakanlıkların düzenleyici işlemleri ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere karşı açılacak iptal ve tam yargı davaları, ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da Görülecek Davalar arasında sayılmıştır.

15) 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 66 ncı maddesinde; Tüketici Hakem Heyetinde tüketici örgütlerinin kendi aralarından seçecekleri bir üyenin de yer alacağı belirtilmiş; 72 nci maddesinde, "Tüketici hakem heyetlerinin kurulması, çalışma usul ve esasları, raportörlerin nitelikleri ile bilirkişilik müessesesine ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar yönetmelikle belirlenir." hükmüne; 84 üncü maddesinde, "Bakanlık, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak mevzuat çerçevesinde gerekli tedbirleri almaya ve düzenlemeleri yapmaya yetkilidir. Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından çıkarılır. Bakanlıkça çıkarılacak ikincil düzenlemelerde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve meslek örgütlerinin görüşleri alınır." hükmüne yer verilmiştir.

16) 27/11/2014 tarih ve 29188 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliğinin;

16.1) "Amaç" başlıklı 1 inci maddesi, " Bu Yönetmeliğin amacı, tüketici hakem heyetlerinin kurulması ve çalışmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir." şeklindedir.

16.2) "Başkan ve üyeler" başlıklı 8 inci maddesinin birinci fıkrası, "Başkanlığı illerde il müdürü, ilçelerde ise kaymakam veya bunların görevlendireceği bir memur tarafından yürütülen tüketici hakem heyeti; ... (ç) Tüketici örgütlerinin kendi aralarından seçeceği bir üye olmak üzere başkan dâhil beş

üyeden oluşur. Başkan ve üyelerin yedekleri de ilgili kurum ve kuruluşlarca ayrıca belirlenir.” şeklinde düzenlenmiştir.

16.3) "Tüketici Örgütleri Temsilcisinin Tespiti " başlıklı 10 uncu maddesinde,

“(1) Tüketici hakem heyetinde tüketici örgütlerini temsilen görev yapacak üye, tüketici örgütleri tarafından seçilir.

(2) Tüketici örgütlerince yapılacak tüketici hakem heyeti üyesi seçimine;

a) İl tüketici hakem heyeti için il sınırları içinde,

b) İlçe tüketici hakem heyeti için ilçe sınırları içinde,

c) Büyükşehir statüsündeki il tüketici hakem heyeti için büyükşehir sınırları içinde, merkezi ya da şubesi bulunan tüketici örgütleri katılabilir. Tüketici hakem heyetinin bulunduğu yerde tüketici örgütünün hem merkezinin hem de şubesinin olması halinde söz konusu tüketici örgütü, üye seçiminde bir oy hakkına sahiptir.

(3) Bir il veya ilçede faaliyet gösteren tüketici örgütlerinin sayısı dörtten az ise tamamının, dört ve dörtten fazla ise en az salt çoğunluğunun kararı ile kendi aralarından seçecekleri temsilci, o il ya da ilçenin tüketici hakem heyeti üyesi olarak, seçim sonuçlarını kanıtlayan belgelerle birlikte illerde il müdürlüğüne, ilçelerde kaymakamlığa bildirilir.

(4) Seçimin yapılması zorunluluğunun doğduğu tarihten itibaren en geç bir ay içinde bu bildirim yapılmaması halinde, illerde il müdürlüğü, ilçelerde kaymakamlık tarafından beşinci fıkrada belirlenen kriterler dâhilinde tüketici hakem heyetine temsilci gönderecek tüketici örgütü belirlenir.

(5) Tüketici örgütü temsilcisinin tespitinde sırasıyla;

a) Tüketici hakem heyetinin bulunduğu il veya ilçe merkezinde çalışmalarını faal olarak yürüten, b) İl veya ilçe merkezinde birden fazla tüketici örgütünün bulunması halinde, kayıtlı üye sayısı en fazla olan, c) Ülke düzeyinde kurulan ve faaliyette bulunan şube sayısı en fazla olan, tüketici örgütü dikkate alınır. Bu kriterlere göre tespit edilen tüketici örgütü yönetim kurulundan, temsilcisini belirleyerek illerde il müdürlüğüne, ilçelerde ise kaymakamlığa bildirmesi istenir.” hükmü yer almaktadır.

B. Şikayet Konusuna İlişkin Uygulamalar.

17) Anayasa Mahkemesi'nin 07/11/2014 tarihli ve E:2014/61, K:2014/166 sayılı Kararı'nda da, “Yürütme organına verilen düzenleme yetkisi inşai değil türev bir yetkidir. Bu nedenle yürütme organı tarafından kullanılacak yetkinin kapsamı ve çerçevesinin yasa ile belirlenmesi zorunludur. Yasayla düzenleme ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesini değil, bunların yasa metninde kurallaştırılmasını gerektirir. Kurallaştırma ise, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Ancak bu koşulla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdirine bırakılabilir.” ifadelerine yer verilmiştir.

18) 21. Danıştay 16. Dairesi'nin 2015/18219 Esas ve 2015/18219 Karar ile 29.09.2015 tarihli ilamında; “ ...Bir hiyerarşik normlar sistemi olan hukuk düzeninde alt düzeydeki normların, yürürlüklerini üst düzeydeki normlardan aldığı kuşkusuzdur. Normlar hiyerarşisinin en üstünde evrensel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunmakta ve daha sonra gelen kanunlar yürürlüğünü Anayasa'dan, tüzükler yürürlüğünü kanunlardan, yönetmelikler ise yürürlüğünü kanun ve tüzüklerden

almaktadır. Dolayısıyla; bir normun, kendisinden daha üst konumda bulunan ve dayanağını oluşturan bir norma aykırı veya bunu değiştirici nitelikte bir hüküm getirmesi mümkün bulunmamaktadır. Belirtilen hiyerarşinin, yönetmelikler bakımından bir ifadesi niteliğini taşıyan Anayasa'nın 124 üncü maddesinde de; Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelik çıkarabilecekleri kuralına yer verilmiştir." denilmektedir.

C. Kamu Denetçisi Zekeriya Aslan'ın Kamu Başdenetçisi'ne Önerisi

19) Kamu Denetçisi tarafından; şikayet başvurusunun, Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının Yönetmelikten çıkarılması ve ilgili uygulamanın düzeltilmesi talebinin usul ve mevzuata uygun olmadığı değerlendirilerek şikayetin reddi yönündeki önerisi Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

20) 4 numaralı paragrafta belirtildiği üzere; şikayet başvurusu Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının Yönetmelikten çıkarılmasını ve uygulamanın düzeltilmesi için 04/02/2015 tarihinde Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

21) Şikayet başvurusu şikayet konusu Yönetmeliğin 10 uncu maddesi gereği İl Tüketici Hakem Heyeti Tüketici Örgütü temsilcisi seçimi yapılırken ilgili Dernek merkezi dışında, Şubesi'nin de söz konusu toplantıya davet edilmesi gerektiği iddiasında bulunmakta ise de, ilgili hüküm gereğince Dernek şubesinin bahsi geçen seçimin yapılacağı toplantıya ayrıca davet edilme zorunluluğunun bulunmadığı (Bknz: 16.3 Prgrf), dolayısıyla bu durumun hukuka uygun olduğu görülmektedir.

22) Ayrıca, ilgili Yönetmelik hükümleri gereğince, tüketici hakem heyeti üyesi seçimine; Büyükşehir statüsündeki il tüketici hakem heyeti için büyükşehir sınırları içinde, merkezi ya da şubesi bulunan tüketici örgütlerinin katılabileceği, tüketici hakem heyetinin bulunduğu yerde tüketici örgütünün hem merkezinin hem de şubesinin olması halinde söz konusu tüketici örgütünün, üye seçiminde bir oy hakkına sahip olduğu, bu durumun temsilde adalet, demokratik katılım ve uluslararası normlara aykırı olduğu iddiaları mevcuttur (Bknz: 4. Prgrf)

23) Söz konusu hüküm temsilde adalet, eşitlik demokratik katılım ilkeleri yönünden incelenmesi neticesinde; şikayet başvurusuna ek olarak sunulan Valiliğinin .../2015 tarih ve sayılı yazısından, şikayet başvurusu Derneğin .../2015 tarihi itibariyle, Şubesinin 65 olmak üzere toplam 3317 üyesinin bulunduğu, Tüketici Hakem Heyeti üyesi seçilen kişinin ise 31/12/2014 tarihi itibariyle 239 üyesi bulunan Derneği ne mensup olduğu hususlarının anlaşıldığı; bu durumda ilgili Yönetmelik hükmü gereği her iki Derneğin de tüketici hakem heyeti üyesi seçiminde bir oy hakkına sahip olması dolayısıyla, bu veriler ışığında idare tarafından Yönetmeliğin bu hükümlerinin temsilde adaletin sağlanması için makul sürede gözden geçirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

24) Diğer yandan, şikâyet başvurusunun tüketici hakem heyeti üyesi seçiminde usulsüzlük yapıldığı (örneğin en fazla üyesi olan derneğin davet edilmediği iddiası gibi) yönünde iddiası var ise, yasal süresi içerisinde ilgili yargı mercii nezdinde bu seçimin iptali talebi ile başvuruda bulunması gerektiği, ancak dosya kapsamında bu hususun tespit edilemediği, şikayet konusunun ilgili Yönetmelik hükümlerinin iptali talebine ilişkin olduğu görülmüştür.

25) 27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliğinin hazırlanması aşamasında, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve meslek örgütlerinin görüşlerinin alınma zorunluluğu bulunduğu (Bknz: 15. Prgrf), tüketici hakem heyetlerinin koordinasyonunun sağlanması amacıyla ihtiyaç duyulan bütün konularda bağlayıcı olmamak üzere yol gösterici nitelikte dağıtımly yazılar yazıldığı; özellikle ilgili mevzuat hakkında bilgi verilerek uygulamada birlik sağlanması sorunların tespit edilmesi ve çözüm üretilmesi amacıyla yurt genelinde eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapıldığı (Bknz: 5.2 Prgrf), ayrıca 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 24 üncü maddesi gereği bu tür düzenleyici işlemlere, ilk derece mahkemesi olarak Danıştay tarafından bakılacağı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7 nci maddesi gereği ilgili davalar için belirlenen sürelerin mevcut olduğu fakat 26/01/2015 tarihine kadar söz konusu yönetmelik aleyhine, herhangi bir dava açılmadığı ve yürütmenin durdurulması kararı alınmadığı, haliyle yönetmeliğin halen hukuken geçerliliğinin, dolayısıyla kamu ile tüzel kişiler için bağlayıcılığının korunduğu anlaşılmaktadır. (Bknz: 6. Prgrf)

26) Şikayet konusudüzenleyici işlemle ilgili olarak, şikayet başvurusunun iddiası haricinde toplumun genelinde başka bir şikayetin söz konusu olmadığı, bu sebeple yeni bir yönetmelik çalışması yapılmasının Bakanlık tarafından gündeme getirilmediği (Bknz: 5.5 Prgrf), diğer yandan şikayet konusu Yönetmelik kapsamının mevcut kanuna aykırılığı, idarenin yapmış olduğu bu işlemde takdir yetkisinin sınırlarını aşarak, kamu yararı ve hizmet gerekleri açısından hukuka uygun olarak temellendirilmiş olgular ile güven duygusunu zedelediğine dair bir durumun tespit edilemediği görülmektedir.

27) Yukarıdan beri anlatılan hususlar, şikayet başvurusunun iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, mevzuat, yargı kararları ve tüm dosya kapsamı hep birlikte değerlendirildiğinde; şikayet konusu Yönetmelik hükümleri gereğince, tüketici örgütlerini temsil edecek üyenin, temsil edeceği kesimin oyları ile belirlenmesine yani atama yönteminden seçim yöntemine geçilmesinde her bir tüketici derneğinin üye seçiminde eşit şekilde oy hakkına sahip olabilmesi ve adil seçimlerde, azınlığın da kendisini ifade edebilmesi anlamına gelen çoğulculuk anlayışının yeni yönetmelik ile sağlanmaya çalışıldığı ve kamu yararının gözetilmediğine dair somut bir açıklamanın dosya kapsamında yer almadığının görüldüğü, dolayısıyla Kurumumuzca yapılan inceleme neticesinde, idarenin işleminde herhangi bir hukuka aykırılık tespit edilemediği anlaşıldığından şikayetin reddine karar vermek gerekmiştir.

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

28) 2709 T.C. Anayasasının "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının ve 17 inci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bilgi ve bulguya rastlanmadığı gibi şikâyete konu olayda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinde yazılı ve güvence altına alınmış olan başkaca bir insan hakkı ihlalinin tespit edilemediği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

F. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

29)Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun olarak hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir.

30) 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde, Kurumun, inceleme ve araştırma yaparken insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması; eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözeteceği düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartınının 41 inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup benzer ilkelere Avrupa parlamentosu tarafından kabul edilen "Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası'nda da yer verilmiştir.

31) Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; idareden istenilen bilgi ve belgelerin süresi içinde ve gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği ayrıca idarenin başvuranla ilgili işlemlerinde " kanunlara uygunluk, makul sürede karar verme, hesap verilebilirlik, şeffaflık, kararların gerekçeli olması, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi ve karara karşı başvuru yollarınının gösterilmesi " **ilkelerine uygun davrandığı** anlaşılmıştır.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

32) 29/06/2012 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 inci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumu'na, dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, 21 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi halinde, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararın ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı yolu

33) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40 inci maddesinin 2 nci fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı 60 günlük dava açma süresinden arta kalan süre içinde ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve dosya kapsamına göre; **ŞİKÂYETİN REDDİNE,**

Şikayet konusu Yönetmelik hükümlerinin temsilde adaletin sağlanması için makul sürede gözden geçirilmesi gerektiği hususunun **TESPİTİNE,**

Kararın **ŞİKÂYET BAŐVURUCUSUNA ve GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞINA**
tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi